

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12	irt. o. ó.
Félévre	6	" " "
Évnyegyedre	3	" " "
Egy órára	1	" " "

Szerkesztői szállás:

belső sáncutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:
5t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. a minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Liausenstein és Voglernál (Neuer-Markt 11. szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilttéri cikkek

sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik felévi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy órára 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (belső-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,

a „K. Közlöny” kiadója.

Eredeti távsürgöny.

Erzsébetváros, aug. 5. Kormánybiztos Mikó Mihály Felső-Fejérmegye bizottmányi gyűlését tegnap megnyitotta. A bizottmány a kormánybiztos kiküldését a rendkívüli körülmények miatt megnyugvással, örömmel fogadja. Köszönetet szavaz különösen azért a belügyminiszternek, hogy kormánybiztosul Mikó Mihály lett kiválasztva. A gyűlés szép renddel foly. *)

*) Lapunk megjelenése után kézbesítettén, mult számunkból kimaradt. Szerk.

Államtanács és Állambirodalm.

I.

(S.) A bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvény tárgyalásakor megbizta a képviselőház a miniszteriumot, hogy egy szervezendő „állambirodalm” iránt készítsen törvényjavaslatot s terjeszse azt az országgyűlés elé. Most b. Kemény Zsigmond a „P. Napló”-ban felsorolva az „államtanács” némely államokban fennálló alakzatait, eszmecsere végett, ez intézmény tevékenységi körének a mi hazai törvényhozásunkba leendő felvételét indítványozza.

Pesti tudósítónk által arról is értesülünk, hogy mindkét testületre nézve már készülnek a törvényjavaslatok a miniszteriumban. Mielőtt e törvényjavaslatok közzétételének, nem ismervén azok tartalmát, tüzetes tárgyalásba ugy sem bocsátkozhatnánk. Egyelőre tehát csak néhány általános, elvi észrevételre szorítkozunk.

Magunk is azzal tartunk, hogy az állampévezet csak akkor tökéletes, ha annak egyes részei, kerekai, melyeket államtudományi műnyelven intézményeknek neveznek, helyes arányban viszonylanak egymáshoz, s ha egy sem hiányzik, az elkerülhetlen szükséges és a nevezett állampévezet egy egyöntetű egészszé tevő alkatrészekből.

Másfelől annál tökéletesebb és tartósabb valamely gépezet, annál biztosabb s eredménydúsabb annak működése, minél egyszerűbb szerkezete van, minél kevesebb a surrulás az egyes részek közt, általán minél inkább kerülte a gépész a felesleges fogak és kerekak alkalmazását ama célszerűnek bizonyult latin mondat szerint, hogy: „entia non sunt sine necessitate multiplicanda.”

Az újkori államtudomány azt tanítja, hogy az államban működő három főhatalmat, u. m. a törvényhozást, végrehajtást és igazságszolgáltatást, annyira el kell egymástól választani és elkülöníteni, mikép azok egymás hatáskörébe át ne csaphassanak, be ne avatkozhassanak; de annál szabadabban és akadálytalanabban működhessek mindenik saját cselekvési terén.

Célszerűnek találjuk végül azt is, ha a nemzetgazdaszatnak a munka okszerű felosztását tanácsoló üdvös szabálya minden egyes államhatalom kebelében érvényesítetik. Alkalmazzuk már most ez alapelveket az említett két intézményre: az államtanácsra

és állambirodalmra. És pedig először az állambirodalmra.

A hatalommegosztás fennebb érintett elve megkívánja, hogy a miniszterium, (illetőleg az igazságügyminiszterium) mely a végrehajtó-hatalmat képezi, egymaga semminemű törvényhozási cselekvénybe ne avatkozzék, és hogy ha jogügyekben a létező törvények hiánya, hézagai — a törvényhozó hatalom további intézkedéséig — egyes, külön döntvények által pótlandók, ezt ne a miniszterium, illetőleg annak igazságügyi osztálya, hanem más, vagyis a harmadik államhatalom tegye, mely az igazságszolgáltatást képviseli, s a mely nálunk nem más, mint a kir. legf. törvényszék.

Mint ugy is igazságszolgáltatással foglalkozó, jogtudósokból álló testületnek, ennek körébe tartozik sajátkép minden törvénytárgyarázat, mely jogügyi és bünvádi dolgokban felmerül.

Az állambirodalmnak e szerint csak azon törvények alkalomszerű illetékes magyarázata juttat, melyek a fenn elsorolt két osztályba nem tartoznak.

E felett az állambirodalm teendői közé tartoznék, sőt csaknem egyetlen illetékes feladatát képezné a törvényszékek és közigazgatási hatóságok közt felmerült illetékeségi esetek elintézése, ezeket ugyanis — két önálló államhatalom közegei állván egymással szemben — egymagára sem az igazság, sem a belügyér, de sőt az összes miniszterium sem határozhatja el jogosan, miután ez összesen is csak egyik: a végrehajtó hatalmat személyesíti.

A felségsértési perekben, az állambirodalmot csak a kereset előkészítése illetheti, minthogy azok a mai jogfogalmak szerint az esküdtisékek elé tartoznak, s ezek illetékeségi köréből már csak bünvádi természetűeknél fogva sem vonathatnak el.

Az államtanácsról jövő alkalommal.

Bécs, aug. 4. 1869.

A hadügyi bizottság munkálatainak befejezését ma délutánra várják, és ha az csakugyan megtörténik, miben én még e perczben is kételkedem, holnap kezdetnek meg a folytatólagos nyilvános ülés.

Az ugynevezett gordiusi csomó ugyavis legutoljára maradt, s az eddigi jelenségek után legkevésbé sem tudható: meg fogják-e azt oldani, vagy ketté vágai.

Értem a katonai határörvidék kérdését.

Ez ügyben tegnap délután konferenciára gyűltek össze a delegatusok, a jelenleg itt időző magyar pénzügyminiszternél, mely alkalommal a kérdés minden oldalról megvitatott.

A tárgy szorosán véve nem is tartozik a delegatiónk hatáskörébe, mert Magyarország területi integritásának kérdését érinti, mely fölött a delegatiónk nem határozhatnak, miután az kizárólag csak a magyar országgyűlés teendőjébe vág, de a budgetben előfordul, tehát okvetlenül hozzá kell szólni.

A hadügyminiszter a mai ülésre ígért választ, mondják ugyan, miszerint oly expedienst talált fel, a mely kielégítőleg fog hatni a delegatiónra, azonban e hír még megerősítést igényel.

Annyi mindenesetre áll, hogy minden attól függ, csakugyan kielégítőnek fog-e azon válasz láthatni, vagy nem?

Utóbbi esetben határozat-hozatalra szándékozik szorítkozni a bizottság, azaz oly resolútiót fog ajánlani, melyben Magyarország e kérdésben ériakott érdekeit s jogait fentartandja, és megvédendik.

A hadügyi bizottság a praeliminált összegekből eddig csupán 3 078,195 frtot törült.

A legjelentékenyebb törlés a különböző költségek rovataban fordul elő, melybe 280,700 frt. volt felvéve, de csak 76,062 frt. szavaztatott meg.

E czim alatt állt a „Militärische Zeitung” subventionálása is, a mely kerekon megtagadtattott, mert a bizottság azon alapból indult ki, hogy vagy érdekes a lap, és megérdemli a pártfogást, mely esetben van publikuma, tehát nincs szüksége segélyezésre, — vagy rossz, s akkor nem érdemli meg a segélyezést.

A nyugdíjakra kért 10.925,672 frtból mintegy 4000 frt. törültett, miután a bizottság elhatározá, hogy az eddig jóvábagyott tisztifelvételek főlemelése ne birjon visszabátó erővel a már most nyugdíj elvezőkre, és hogy a nyugdíjak általánvéve maradjanak mindaddig a régiék, míg mind-

két törvényhozás, tudoillik a Lajtbán tuli épen ugy mint a Lajtbán ineni, nem állapít meg bizonyos nyugdíjazási közös szabályzatot, a mely aztán az egész osztrák-magyar birodalom területén érvényes leend.

Az egészségügyi rovatot is leszállította a bizottság mintegy 80,000 frttal és a városokban létező tábori gyógyszerárak megszüntetését hozta javaslatba, miután azokban az igényelt orvosok a magán gyógyszerárak által is fedeztetettek, még pedig talán olcsóbban, mint a táboriak által.

A két delegatión ha a törlések összegeiben nem találkozik is, az alapelvekre nézve meglehetősen egyetért és így a hosszadalmas üzenetváltásoknak nem igen nézünk eléje.

Biztosító társaságaink népességi mozgalma.

Miként az emberiség, ugy a biztosítótársaságok is, a születés, élet és halál mozgalma alá vannak vetve.

A biztosító társaságok világszerte naponta keletkeznek, s miként az emberiségre rá van mérve, hogy évenként a 3% adót megadja a halálnak: ugy a bizt. társaságokra is. A társaságok projectum alakban állnak elő, bizonyos szám már születésénél elhal, egy nagy rész itt sem elheti túl gyerekkorát, s ha férfikort értek, a halál, vagy mi csak oda megy, az ifjabb társaságba leendő beolvadás elé mennek. Minthogy a bizt. társaságok mai formája csak 170 éves, hogy mekkora életkort engednek nekik a sora, mi lesz a közép életkoruk, még megmondani nem lehet. Az 1706 ban keletkezett amicable Society, 1866-ban a Norwich Unionba olvadt, legidősebb társaságaink 1721 ben születtek.

Azonban, csak is a magyar és osztrák társaságok népességi mozgalmat tüzén célunkul, ide térünk vissza.

Az osztrák-magyar birodalom bizt. társasági népességét, 3—400 ra tehetni. Különbönek tetszhetik a nagy szám-különbség a három és négy száz között; de a kormány népszámlálását oda még ki nem terjesztvén, nagy társaságainkat, mint kiemelkedett családokat, név szerint ismerjük; ekleben nem ismerjük a társasági és magán szervezett tengeri biztosítók egy nagy részét, Triesztben, Fiume-ban, Luasin grande és L. piccoloban és más tengerparti városainkban; — ide járul az, hogy az osztrák tartományokban, mint gomba teremnek a vidéki ugynevezett Bauern-vereinek, melyek közül névszerint csak is az alsó ausztriaiakat ismerjük, s ezek száma is 1866 ban 75-re ment, s mennyi keletkezhetett azóta, minthogy az utolsó évek mindenikében 7—8 keletkezett, megmondani nem tudjuk. — Vegyük tehát bizt. társaságaink népességét 400 ra, s a tengeri bizt.ítók és Bauern-vereinek mozgalmat ez által hagyjuk érintetlen.

Ismert társaságaink rendszerökrö nézve: részvényesek, vagy kölcsönösök, — a részvényesek direct dolgozók, vagy viszbiztosítók; a kölcsönösök, vagy egyes városiak, vidékiek, tartományiak, vagy birodalmiak. Üzletükre nézve, vagy több ágat mivelnek a nálunk megkezdett 7 biztosítási ágából, vagy csak kiválóan egy ágban dolgoznak. Geographiai tekintetben feloszlának: magyar és osztrák társaságokra; három nagyobb piacczal, melynek Trieszt, Bécs és Pest. Végre népességmozgalmi tekintetben: társaságaink vagy mint projectumok pibennek vagy keletkeznek, vagyis élnek és működnek, vagy liquidálnak és liquidáltak. Céljukhoz képest, itt az utolsó formában kell elősorolnunk őket; de azért mind szerkezetük, mind üzletágaik, mind geographiai helyzetük szerinti feloszlásuk teljes világosságban fog állani.

I. A születés, vagyis: keletkezési mozgalom.

A társaságok előbb mint projectumok, tervezetek merülnek fel. Ha viszbagra talál, megalakul a társaság, s ha üzlethez fog, moldhatni, nagykoru, önálló lesz, s megkezdji pályafutását. Ekkor esett túl a keletkezés stadiumán.

A biztosítás a nemzetgazdaszat legifjabb ága levén, s naponta újabb meg újabb üzletágokra nyilván tér: hogy a biztosítás mezején valóságos forrongás van, ok, igenis természetes. Százakra megy száma az Angliában felmerülő projectumoknak az utolsó tized alatt; s ha szintén százával halnak is el, egy s más életre való megmarad.

Hogy mennyi projectum nyugossza örök álmát Ausztriában, odáig nem megyünk: csak egy kerek évet veszünk fel, a mult év utolsó és ez első felét. Annyit azonban megjegyezhetünk, hogy aránylag nálunk bukik el legkevésbé tervezet.

Társaságaink keletkezése vizsgálatának küllönbben is 1794 vette határt: ekkor keletkezett az általunk ismert legidősebb társaságunk, a gleicnki Bauern-verein. Ha a fennálló formák keletkezését te-

kinjtük, ugy találjuk, hogy a Bauern-vereinek n'án az osztrák tartományi kölcsönösök kezdetek keletkezni 1811-ben, — a részvényesek sorát a triezti Azienda nyitotta meg 1822 ben, — a tontinákét a bécsi Versorgungs Anstalt, 1825 ben, — az életbiztosítást a triezti Generali 1834-ben, — a magyar részvény-társaságok sorát az Első Magyar, 1858 ban, — a hitelbiztosítást a Windobona, 1859-ben, — a viszbiztosítókét, a Pannonia 1862-ben, — az állatbiztosítókét, a Taurus 1864-ben, — a tülkörtveg biztosítást, az Erste Wiener 1867 ben. — Ily sorban léptek fel a biztosító rendszerek és egyes biztosítási ágak.

Hogy ezen idő alatt és időtől fogva, melyik téren hány társaság keletkezett, azt alább veszik olvasóink, — hogy a mult és jelen évben mennyi projectum merült fel, mennyi nyugszik belöle, vagy van keletkezésben közlül, im itt névszerint következik.

A) Elnyugodt, vagy nyugvó projectumok:

a) Tülz- és jégre magyar projectumok: a Bányási kölcsönös, a horvát Slavia és a Franco-Hungarian banké, —

osztrákok: Bécs és Klagenfurt városi, Brüni kölcsönös, Bohemia Prágában, Adler Bécsben és a bécsi Escompot, a prágai Bodencredit és a galicziai Rustical banké.

b) Az életágban, magyar projectum: az Erzsébet, — osztrák: az Aesculapia.

c) Az állatbiztosítás terén, magyar: a Magyar állatbiztosító, — osztrák: az Allgemeine Viehvers Gesellschaft.

d) Hitelbiztosításra, magyar: a Columbia. Összesen 16 projectum lett részint elvetve, részint elnapolva.

B) Keletkezésnek indult projectumok.

Itt soroljuk fel mindazon társaságokat, melyek szervezése megkezdett ugyan, de üzletüket a szaklapok tudtával még nem nyitották meg.

a) Tülz- és jégre, magyar: a Magyar kölcsönös és az Ország, —

osztrákok: a Woralbergi kölcsönös, az Actua és Európa, bécsi részvényesek.

b) Az életágban, csak osztrákok keletkeznek, melynek: a kölcsönös bécsi Vaterländische, a prágai Slavia és a Brüni Öster-ungarische, — valamint a bécsi Conservatoire és Passagier sérülés elleni részvényesek.

c) viszbiztosítók: az Oesterreichische és a Wiener, mindkettő Bécsben.

d) Állatbiztosító: az Első Magyar.

Es így szám szerint 13 társaság feszíti vitorlát, hogy m'előbb versenyre szállhasson.

II. Működésben lévő társaságaink.

Hét biztosítási ágat fogunk felsorolni, minthogy a viszbiztosítók szűtő tülz, jég, szállimány és életre dolgoznak, csakohy üzletüket a direct társaságok útján kapják.

I. A tülzágban önállóan, vagy más ágokkal:

1. Magyar kölcsönösök: Pest-budai, Transilvania, — részvényesek: az Első Magyar, Pesti Biztosító, Victoria, Nemzeti.

2. Osztrák kölcsönösök: a Prága városi, — a vidéki ugynevezett Bauern-vereinek, — tartományi kölcsönösök: Alsó-, Belső-, Felső- ausztriai, Trióli, Saltzburgi, Cseh- és Morvaországi, — birodalmi kölcsönösök: Ceres, Concordia, a czukorgyárosoké, krakói, Montan, Lenfonalgyárosoké, Providentia.

Osztrák részvényesek: Bécsben a Donau és Phönix; Triesztben az Azienda, Generali és Riunione.

Bebocsátott külföldiek: a Lipcei, Maylandi, a hellen Phönix.

II. Szállimányi biztosítók.

A) Kapcsolatban más ágokkal: Első Magyar, Pesti Biztosító és Nemzeti, — Donau, Phönix, Azienda, Generali, Riunione, Lipcei és Maylandi.

B) Önálló: a bécsi Allgemeine Transport.

C) Tengeri biztosítók: Triesztben a Nazionale, Intrepida, Fiducia, Veneto, Ellenica, Greco, Rinovata, Commerciale, Fenice, — ugy más finmei, Lussin grande és Lussin piccolo, orebichi társaságok.

III. Jégbiztosítók:

Magyar: az Első Magyar, Pesti, Viktoria, Nemzeti.

Osztrák: a Cseh- és Morvaországi t. kölcsönös, — a krakói kölcsönös, — a Donau, Phönix, Azienda, Generali, Riunione, részvényesek.

IV. Életbiztosítók:

A) Önálló magyar társaságok: a brassói kölcsönös, s a részvényes Haza.

Osztrák önállók: az Ausztria, Beamten-Verein, Janus, Patria, Praha, Versorgungs-Anstalt

kölesönös, — Anker és Gresham részvényes társaságok.

B) Más ágakkal kapcsolatban dolgozó magyarok: az Első Magyar és Pesti.

Osztások: a Donau, Pöblich, Azienda, Generali, Riunione, — egyszersmind sérülts ellen is, az Azienda és Anker.

V. Viszbiztosító társaságok:

A) Belföldi, magyarok: Hunnia, Pannonia, Unio. — Osztások: Securitas.

B) Külföldiek: Imperial, North British, Royal és Progress.

VI. Hitelbiztosító: Egy van, a Windobona, Bécsben.

VII. Állatbiztosítók:

A) Összesség, osztrák: Apis, Promethacus és a Wiener Milchmeier, kölesönös.

B) Más ágakkal: a szintén kölesönös Providentia.

VIII. Tűkár-üveg-biztosító:

Egy van, az Erste Wiener.

Eszerint a magyar osztrák biztosítás 7 biztosítási ágat fogott fel s 52 társaság mivelt. Ezekből a Bauern Vereinket ide nem értve, 28 kölesönös, s a tengeri biztosítókát szintén mellőzve 24 részvényes, — közülük 44 direct, 8 pedig viszbiztosító.

Tízre dolgozik 30, jégre 12, szállítványra a tengeri biztosítókön kívül 11, életre 17, hitelre 1, állatra 3, tűkárüvegre 1.

Magyar társaság van 11, osztrák 34, — külföldi, mit az osztrákok közt hoztunk fel, 7.

III. Elenyészett társaságok.

Látnak a születés és élet mozgalmát, lásnak a halottak nyugalmát. A mozgalom törvényeivel fogva, a projectumok a keletkezők, a keletkezők a működők sorába lépnek elő: itt e rovatunk a társaságok temetője, — óhajtnak, hogy e téren minél kevesebb mozgalmat jelezzen a biztosítási statisztika.

S ha a külföldet, különösen Angliát és Franciaországot tekintjük, a fejta, mi biztosító társaságainkat gyászolja, meglepően kevés.

A társaságok halálprocessusa a liquidatio, két úton fejlik ki: az egyik az angoloktól gyárlag üztöt amalgamatio, a beolvadás, a másik út a bukás, csődbeesés.

Elejtől fogva összesen 6 társaságunk szűnt meg. És pedig

a) Beolvadás által: a pesti jég, a Tiszamenti tűz, az erdélyi jég- és tűz, mindenik kölesönös és a részvényes Hungaria, melyek közül a három első az Első Magyarba, az utolsó a Nemzetibe, —

tul a Lajtán az Erste Oesterreichische, mely a Donauba olvadt.

b) Bukás útján két osztrák társaság áll liquidatio alatt: az állatbiztosító Taurus, s a több ágat üztöt trieszti Nuova.

Összesen 87 társaságról emlékeztünk: 16 a projectumok, 13 a keletkezés stadiumán áll, — 52 dolgozik, — 6 pedig már lefutotta pályáját.

Tekintve a külföldi mozgalmat, egy osztrák-magyar birodalom nagyságával szemben, nagyon épen nem mondhatjuk. Az angol, amerikai, francia- és németországi után, mindenestor az osztrák-magyar biztosítás következik.

Kövár.

Lehet-e Felvincz kir. törvényszék székhelye?

Tisztelt szerkesztő úr! Becses lapja idei jul. 29 kén megjelent 88 dik számában Nagy Imre „aranyosszéki birtokos“ utól egy „Nyilt levél“ jölept meg aranyosszéki főkirálybíró mélt. Béli Gergely urhoz intézve, mely annyira helytelen elvből indul ki, hogy tiszt. szerkesztő úr is, midőn indítatva érezte magát csillag alatti megjegyzésé-

ben oda nyilatkozni, hogy székhelyét *) „csak a „mennyeiben lehet“ látja Felvinczre helyezhetőnek, nem mulasztja el egyszersmind az elvre nézve röviden, de annál velősebben néhány helyes észrevételt tenni.

Kiindulási pontul veszem t. szerkesztő urnak azon nézetét, hogy az igazságszolgáltatás helyesége, az igazság gyors és pontos kiszolgáltatásában rejlik; mire, azt hiszem, a helyi viszonyok és a perelhetés könnyűsége nem kevésbé folyának be.

Mellőzöm a „Nyilt levél“ írójának Felvincz részére felhozott gyöngye érveit, melyek mintha csak a baloldal „maradási“ szótárából kerültek volna ki, s a melyek alig fogják a törvényhozás és a t. igazságügyminiszter úr figyelmét Felvinczre vezetni. „Régi municipális jog“ (Ecce!) „Századok óta hozzá vannak szokva (!) Van jó nagy ház Felvinczen, bele fér a törvényszék“ stb. (Na már így okvetetlen Felvinczre kell az egyik kir. törvényszék tenni!)

Nem szólok a bírói szakképzettség, bírósági szervezés módja és a többi belviszonyokról; egyedül az ide vonatkozható helyi körülményekről kockázatok néhány észrevételt.

Éa azt hiszem, hogy a törvényszékek kerületeinek mindenekelőtt úgy kell alakítaniok, hogy azok székhelyei lehetőleg az illető kerületek közep pontjaira esnek s e székhely mindenestor olyan legyen, melyet a vidékiek gyakran látogatnak, tehát vásáros hely; mert az ily városokhoz rendszeren több közlekedési eszköz vezet, s azt már magában e körülmény is vidéke közep pontjává emeli.

Rendszeren az ily nagyobb vásáros helyeken van már magának a városnak, mind vidékének pénzpiacza, s a vidék kereskedésének központja, s ebből természetesen következik, hogy nagyobb levén mindennemű üzlet, itt kötetnek nagyobb mérvben szerződések, iratok váltók, általában legtöbb ok merül fel a perlekedésre. sőt a miot a tapasztalás tanúsítja, egy-egy nagy város bíróságának több törvénykezési ügy-száma van, mint egy egész megyének. Tehát, ha a perelhetés könnyebbé tételét óhajtnak, a kir. törvényszékeket kereskedéssel bíró tömeges intelligencia által lakott, ipart tűző nagyobb városba kell helyezniük, már pedig Felvincz nem sorolható az ilyenek közé.

S én azt hiszem, hogy a perelhetést nem kevésbé könnyíti az, ha a bíróság a perlekedők nagyobb számának lakhelyén van, mert jöllehet a törvénykezési rendtartás értelmében a törvényszék előtti perlekedő feleknek ügyvéd által kell magokat képviseltetniük; való az is, hogy a hol több mód van a megélhetésre, illetőleg a munkára, oda az ügyvédek is inkább telepednek.

Mily igaztalan volna, és mennyire nehezítet a perlekedést ellenben az, ha egy kis falu forma városkáért, minő Felvincz, a szomszéd nagyobb városok, mint Torda és Enyed, háttérbe szorítottának. Már pedig a t. „Nyilt levél“ írója maga tudni véli, hogy a marosvásárhelyi kir. tábla területére csak 20 kir. törvényszék van terelve, minél fogva nem juthat minden 2—3 mértföldnyi távolságra és így mindhárom szomszéd város: Torda, Felvincz és Enyed számára egy törvényszék. S vajjon ily körülmények közt mégis Felvincz legyen az elsőség? Nem uram! Azt ön nem lát-hatja helyesnek.

Vagy csakugyan egy legyen e, hogy a tordai és nagyenyedi számos iparosok, kereskedők, pénzemberek, bitokosok Felvinczre vándoroljanak ügyvédjüket informálni vagy, ha saját városukban lakó ügyvédet bíznak meg, az minden perirat be-adása alkalmával utazzék Felvinczre, s így szaporítsa a perköltséget?

Aztán Felvincz nincs is abban a helyzetben,

*) Kir. járás bíróságot lehet Szerk.

ja-hoz jussanak. De a felmerülő hódító államok barbár csordái elpusztították a középtenger vidékének egész kulturáját, a kibővült szétrombolák, a csatornát betöltötték, s a suezii földszorosost ismét sivataggá tették. Miután a csatorna a Nil folyam és a verestenger között egy évezreden kívül fennállott volna, egy másik évezred óta már elpusztult.

A cultura hanyatlásával a szellem is pusztulni kezdett, s a suezii vidék lakosai babonák és rabszolgaság által lenyűgözve, nem voltak többé képesek a föld uraiként szerepelni, míg végre az úde kulturájú Európa a civilizatio áldo kezét évtizedekben a legregibb kulturai államokra is kiterjesztette, s létrehozta az új csatornát, mely a földszorosost átírta s útát nyit a földközött a verestengerig.

E diadal korunk győzelme; s korlátoltságra mutatna, ha igyekezőből ezt félre akarók ismeri. Az údöbi évszázadok óta, midőn főeg Anglia és Holland kereste fel Ázsia dűsgazdag partjait, egész vajpajinkig roppant kerületet kell tenni egész Afrika körül az Indiába menő hajóknak. A 20 mértföld hosszú suezii csatorna most már fölöslegessé teszi a hosszú útát.

A szép, nagy mű méltánylása annál inkább illik korunkhoz, mivel eddig nagy mérvben félreismerni és kétségbe vonni igyekeztek az egész világot. Angliát aggály töltötte el, hogy a franciaia hadihajók egykor sokkal gyorsabban érhetik el a

hogy nagyobb számú hivatali testületet befogadhasson. Hisz Aranyosszék közigazgatási hivatalnokai most is többet tartózkodnak otthon birtokaikon, mint a székhelyen, egyetlen ügyvéd, már t. i. a kinek működése körül a kir. tábla Aranyosszékét mutatta ki, egy szintén e szék tisztii főorvosa Tordán laknak; a nevezett szék Felvinczen helylakó bírósági hivatalnokai pedig szerfelett gyenge ellátás és drágaságról panaszkodnak.

Továbbá Felvincz még Aranyosszéknek sem, annál kevésbé a szomszéd vidéknek rendes piacza, mert ilyenek első sorban Torda, Nagyenyed, Kolozsvár, s legvégül talán Felvincz! És mégis Felvinczhez akarna adnecálni a „Nyilt levél“ írója a szomszéd megyékből!

Midezeket azért mondám el, hogy szavazatomat motiváljam, melyet mondjárt cikkem elején a t. szerkesztő úr azon helyes nézetére adtam, hogy a múlt emlékei iránti minden kegyelet mellett a bírósági területek kikerekítésénél nem lehet a törvényhozás más körülményekre tekintettel, mint az igazságszolgáltatás gyors és pontos menetére, s hogy ugyanez alapeszme indokából nyilvánítandó azon nézetemet igazoljam, hogy Felvincz nem alkalmas hely arra nézve, hogy egyik első folyamodású kir. törvényszék székhelye legyen.

Legalkalmasabbnak tartom ily kir. törvényszékek székhelyül a következő városokat: Dézs, Beszterce, Szász Régen, Maros-Vásárhely, Csik-Szereda, Udvarhely, Segesvár, Medgyes, Sepsiszent-György, Brassó, Fogaras, Szeben, Hátszeg, Déva, Károly Fejérvár, Nagy Enyed, Abrudbánya, Torda, Kolozsvár és B. Hunyadot.

Egyébiránt megjegyzem, hogy nagyon tanácsos volna a „Nyilt levél“ írója által felemlített kerek számtól eltérve, néhányan több kir. törvényszéket felállítani, a marosvásárhelyi kir. tábla területén, mint 20 at. Tekintetbe lehetne akkor venni Szászvárost, Alvinczet, Naszdot, Balázsfalvát, Dicső Szent-Mártont stb. *)

Tordai.

A delegatiók.

Bécs, aug. 2. Magyar delegatio. A tengerészeti bizottmány az ordinariomtól minden levonás nélkül fogadta el; az extraordinariumnál 100,000 forint vonatolt le a Wörndlféle fegyvereknél; e szerint az ordinariom 3 692,639 frtot tesz.

A katonai bizottság ma a 3. és 4-dik cizmet befektet. A hadifőparancsnokságoknál és tőrsek-nél 1 426,225 frt; — a csapatoknál összesen: 22 362,000 frt, 23 758 516 frt helyett, — a szerkesztésnél 277,813 frt helyett 237,711 frt szavaztatott meg. A hadi képző-intézeteknél 5% intercalare határozatotott el.

A reichsrath delegatioja elé ma indemnyítás iránt való megkeresés terjesztetett, az 1868 ki ordinariomnak 2.700,000 frtal történt túllépése, és 1869 ki hadseregi ordinariom részére 3 890,000 frtnyi póthitel kérese végett. — A reichsrath delegatiojának budget bizottsága ma a hadi költségvetés feletti tanácskozásokat folytatá; és a különböző ágaknál töréseket eszközölt. Figyely indítványt adott be, hogy a hadszertárakban való gazdálkodás valamint gazdasági, ügy-pénzügyi tekintetben a birodalom érdekeinek megfelelő reformoknak vetessék alá. A Steffens által előterjesztett javaslat, hogy jövőre tökéletes lellár mutatandó be, — elfogadott.

Bécs, aug. 3. A reichsrathi delegatio budget bizottsága ma a hadi költségvetés feletti vitákat folytató, és a 16 dik cizmet (ellátási ügy) 180,000 frt túlléssel, a 17. cizmet (katonai büntető-intézetek) az előirányzat szerint, a 18. cizmet

*) Az előszámlált székhelyekre nézve nem értünk mindenben egyet a t. cikkíróval. Épen a Felvincz ellen felhozott okokból, pl. B. Hunyad sem lehet egyik kir. első folyamodású törvényszék székhelye. Szerk.

gok, melyeknek egész Afrikát meg kellene kerülni, s így az angolok mindenkép csökkenteni igyekeztek a vállalat hitelét. A csatornaépítés lebetelennék s fennállása haszatlannak mondatott.

A csatorna mindamellett is elkészült. Mindenek előtti egy csatornát ártak a Nil folyamtól, hogy vizet vezessenek a sivatagba, mely azt aztán helyenkint virágzó kertő alakította s jó ivóvizet vezetett a munkás gyarmatokhoz. A munkások helyébe, kik valóban, mint rabszolgák igen keveset dolgoztak, hatalmas gépek hozattak alkalmazásba. Újabbban Anglia is megosztott aztán aggódni és bizalmatlanságot táplálni, s teljesen elfogja a mű nagyszerű fontosságát.

Leopold alexandriai franciaia főconsul penditette meg először a múlt évtizedben a suezii csatorna építésének tervét; s alakított a franciaia és egyiptomi kormány párfogása mellett egy társulatot, mely a csatorna létesítését magára vállalta. Kezdetben 200 millió frank részvényöket elegetdöntek tartottak, a valódi költség azonban 30) millió frankra ugrott, mintbogy a munkások helyett alkalmazott gépek felállítására a sivatagban feleto költségesnek mutatkozott. A munkálatot 1859 ben kezdetük meg azon feltétel alatt, hogy a csatorna tíz év alatt elkészül, s f. évi oct. 1 én csakugyan átadták az új vizut a forgalomnak.

A csatorna két végén védett kikötőket kellett építeni, s chez mesterséges úton kőhalmazokat

(különbé kiadások) 235,706 frt helyett 180,000 frttal hagyta jóvá. Továbbá elfogadtattak: a 19. cizim (katonai határőrvidék) a kivánt 1.022,162 frt helyett 522,162 frttal, — az új határ várnörök állítására két 500,000 kiötrülvétlen. Ezen cizim vitatása alkalmával Demel interpellatiojára — a kormánynak a katonai határőri kérdéshez való állása iránt — azt válaszóla Kubn hadügyminiszter, hogy ezen kérdés nem tartozik a közös hadügyminiszterium ügylet-körébe; egyébiránt a hadügyminiszterium mindaddig, míg a határszélek kormányzata hozzá tartozand, hatályosan gondoskodni fog azoknak ugy szellemi, miut anyagi kifejlődéséről.

Hazai fürdők.

Korond, julius 20. 1869. — Egyfelől a t. szerkesztő úr nyilvánított óhajtásának teszek eleget, de ugy vélem, hogy a tisztelt olvasó közönség irányában is, ámbár csekély, de nem egészen fölösleges szolgálatot tansított, ha a tudóvész és mellettségességében belföldi fürdőink közt páratlan üditő hatásáról ismeretes s e részben, t. i. hatására nézve, külföldi vetélytársaival is bátran mérkőzhető korondi fürdőről, annak újabb viszonyáról, az itteni fürdői élet részleteiről, gyógykezelésről, nautaságokról, szóval a közszellem fövonásairól, ha csak röviden és vázlatosan is, megemlékszem.

A korondi fürdő néhány év óta a néhai Dózsa Elek nádójának tulajdona. Kezelenik pedig jelenben új haszonbérők által, kik 50 évre vállalkoztak. Ily vállalkozás, ha töképenek befektetésével párosittatik, egyedül képt biztosítani a fürdő emelkedését s éppen azért óhajlandó volna, hogy az emelkedésnek még csak pitvarához juttott gyógyfürdő intézetnek ugy tulajdonosa, mint bérői nem annyira a pillanat kamatjait és hasznosítását, mint a fürdő jövőjét tartanak szem előtt.

Miota sátrak helyett a haladó civilizatio Korond gyógyvizei körétt állandó házakkal telepítette be, általános volt a panasza a lakások és butorzat primitiv állapota miatt, szélmentes lakás szerencsésjében kevés vendég részesülhetett, nagyobb rész a feje fölötti nyilvános almában is csillagokot vizsgálhatott. Ezen lényeges bajon még most is kevés van segítve, s dacára az építkezések ez idő azerinti csekély haladásának a lakberek 15—20 perczonttal már fölemeltettek.

Az ivókút vizét az idén mindenki jónak találja, azt mondják, hogy az édes víz befekadások eleve elvetettek az anya-forrástól. A hideg sós-fürdő kitűnő, használható és élvezhető állapotban van, de fizetjük is személyválogatás nélkül a „gyógy és fürdő díjakat“ a jövő iránti remények adópótlékját; azonban Korondon a jövőt illetőleg is nyilt kérdésnek marad, hogy a merengető leányt a fürdő felügyelőt, mint eddig, a vendégek fizessék? vagy czélszerűbb, ha gyógy- és fürdődíjakat fizetnek?

A vendéglőt illetőleg, reggeli tejes kávé 25 kr, ebéd borral, fekete kávéval 97 kr, vacsora 40—50 kr; természetesen, hogy ezen árért városaink akármelyikében néha jobban is étkezhetni, azonban egészséges embernek itt is az étkezés ellen kifogása nem lehet; de tekintettel kell lenni a bérloknak azon körülményre, miszerint a vendégek tulajdon nagy száma rendszeren nem az egészségesek rovatába soroztatik, s ennélfogva a konyhákban czélbavont szétzedetése helyett jövőre több konyháról gondoskodjanak. A beteges ember, főleg ha családja is van, jobban szereti otthon főzteni, ugy és akkor enni, a mint szeszélye kívánja. Hús és konyhára valók itt könnyen beszerezhetők, ha monopopolizálási törekvések helyett az adás-vevés szabadsága jut érvényre. A körülményekhez képest ellátott konyhákért, ki otthon főzteni óhajt, készséggel fizető bizonyosan mindenki a mérsékelt és áranyos konyhadíjt.

előállítani. Hol a talaj pára és homokos volt, a lejtőket fenn igen szélesre kellett hagyni, hogy be ne omoljanak a csatornába. A csatorna egy része köves magasságok között megy át, a melyeket át kellett törni. Hogy továbbá az áramlat nagyon erős ne legyen, a csatorna egész hosszában szilipekkel van ellátva, s hogy a hajók egymást kikerülhassék, több helyütt nagyszerű öblöket alkalmaztak. A partokon dockok, raktárak állanak a hajók kijávitására és felszerelésére, készültek azoknak ivóvizel és tűziszterrel ellátására; áruraktárak s cserkereskedés előmozdítására; sőt már több kereskedőház is települt meg a csatorna partjain.

Fontos kérdés támadt azonban újabbban a föltött, mennyire lesznek képesek a hajók a csatornai magas illetekeket fizetni. Az elfogulatlan szakemberek erre újabbban a következő feleletet adták: Az Európa és Ázsia között közlekedő hajók többnyire még mindig vitorlások; ezekre nézve a csatorna tehát nem nagy jelentőséggel fog birni. A vitorlás hajók széles, tágas vizutakat igényelnek. Másképp áll azonban a dolog a gőzhajóknál, melyek a szelektől függetlenül a szűk vizutot is használhatják, s így tehát csakis a gőzhajókra számíthat a suezii csatorna. Ezeknek száma azoban napoukint növekedik, míg a vitorlás hajók évről évre háttérbe szorulnak.

TÁRCZA.

A suezii csatorna.

Ha a cultura legfőbb feladata, a természetet leigázi s átépíti a határokat, melyeket az az ember letterjeje és nalkodó szelleme elé állít; ugy Európa kulturája néhány hó mulva oly ünnepet fog ülni, mely ennek újabb győzelmét jelöli.

A suezii földszoros, mint áthatlan természetes határ választ el már évezredek óta két tengert egymástól. S az indiai oceán, mely Ázsiát övezi, haszatlán nyújtotta karját, a verestengert, azon öbölbe, mely Afrikát keletről körülvészi. E kar nem éri el a középtengert, mely az ó világűrészben a leg-ösrégibb emberi cultura színtereit körülmossa. A suezii földszoros, egy köves homoktenger, szárazföldi hidat képez Ázsia és Afrika között.

Már évezredek előtt, midőn Egyiptom még az emberi cultura legkitűnőbb helye volt, megkísérelték a Pharaók a Nil folyamból a verestengerig csatornát ártati, hogy a sivatag válszfallat ántörjék. A másik oldalról, Palaestina felől Salamon egy kibővített verestenger partján. Mindkettő csaknem egyidejűleg történt jól átgondolt kulturai vchengésből, hogy a hatalmas Ázsia keleti part-
csatorna kezeztül az indiai partból, mint az an-

Az időjárás eddig többnyire kedvezőtlen volt, rendszeresen aug. hó szokott a korondi idény fénypontja lenni.

A mai napig megjelent vendégek száma 153. Mi illeti a társadalmi életet, az mulatságtalan, de gyakorlati, látszik, hogy ide mindenki győzelmű és nem táncolni jött. A bálók inkább gyermekbálók, mert gyermek sok van s a fűrdőhelyeket egykor mulatságból látogatni szokott vendégszereplő fiatalok nincsen. A társadalmi életnek nincs senki vezére, valódi közérzési szellem uralkodik e kies völgy gyönyörű fásorai között, mindenki teszen úgy, a mint kénye és kedve hozza magával; de a nélkül, hogy bántson vagy botránkoztasson.

Végre azon óhajásomnak adok kifejezést, vajha sör kerülne mentől előbb arra, hogy kormányok figyelmébe az ásványvizekben oly gazdag erdélyi részek fűrdőhelyeire is kiterjedjen! Még csak fűrdői rendőrségünk sincs, s mégis még élünk; e gyönyörű vidék tisztásgével, friss levegőjével, páratlan hasznú ásványvizeivel a fészített munkásságtól, vagy terhes életgondoktól kimerült testnek és léleknek mégis földi üdvölsége. Mi válnék belőle, ha egy atyáskodó kormány az emberiség számára ezen a havasok közt szerényen rejtőzködő kincset fölfedezné?

Firtosalj.

A mosonmegyei gazdasági egyesület által f. évi július 5-től 10-ig rendezett nemzetközi aratógép versenyről.

(Folytatása és vége.)

A kézi marokrákó szerkesztettek közt, melyek lapály és hegyes vidékre egyformán használhatók, az]

I-ő aranyérmét és 50 arany jutalmat nyerte William Mattison. Leeming Par Iron Foundry Bedale, Yorkshre, Angliában, aratógép 1 lóra, vonó ereje 150 font, vágott szélessége 4 5/8", bántalor egyszerű és solid szerkezetű, egy 1 1/2 láb átmérőjű kereken mozog, mely által az ollók mozgásba jönnek, s egész gépezete egy 2 láb hosszú és 1 1/2 láb magas, fafedel vagy kaszton által van beakarva, mely egyúttal a marokrákóknak ülést szolgál, keresztben kétféle vetévré lábat, miúta nyeregben ülő, bal lába egy kenyerbe jön, melylyel a farács formájú hajót alá és fel mozgathatja aként, hogy az ollók által levágott s kézi gereblyével rendezett hajóra hulló kalászokat, markokba szedve hátra leejtse és pedalo segítségével; a ló vezettetik, a gép feltűnő egyszerűsége, erőssége, olcsósága és végzett ügyes munkája még a laicsut is meglepte, legkönnyebb valamennyi aratógépek között, s ha vonóereje jó darab meklenburgi lovat is kíván, de két csak meglehetősen hazai igavórnól könnyen elbánik véle egész napon át, ára Angliában 12 1/2 font st. vagy 125 frt. ezüstben, bécsi képviselője Carl A. Specker: boher Markt 11. ezentul Párisban is lesz képviselője.

A North-Lancashire kiállításán 1868-ban az ezüst érmét, a Ripo és clari kiállításokon az első jutalmat nyerte és a richmondi ezüst éremmel már díjaztatott.

Erdély hegyes völgyes vidékeire bizonyára ezen gép lenne legcélszerűbb.

II-ik aranyérmét és 30 arany jutalmat nyerte: Henry et George Kearsley; Ripon, Yorkshre, Angliában aratógépe, gépsulya 653 font vágott szélessége 4 3/4", vonó ereje 230 font. Kocsisa lovon ül, marokszedő a gépen a markokat hátra rakja; igen szépen dolgozik, s bár ez is egy lóerőre volt bejelente, az egy ló vonerőt megbaladó vonerő következtében, erre is két erősebb lovat számíthatunk; ára Angliában Hallban 16 font st. 16 sh.

III-ik nagy ezüstérmét és kiüntetést nyerte hazai gépgyárosunk, és pedig minden részre hajlás vagy nepotismus nélkül a legszigorúbb bírálat alatt:

Kaekelmann Károly gépgyára Selmezen és Vihnyén, arató s kaszalógép 2 lóra v. ökörré, gép sulya 960 font, vágott szélessége 4 3/4", vonóereje a 300 fontot közelíti, kocsis és marokszedő a gépen kényelmesen ül, 2 kereken mozog; különböző sajátága, hogy a markokat nem hátra rakja, mint többi basooló fajtájú gépek, hanem balra oldalt, s így a gép visszatértevel a lovak által el nem galázoltatnak a markok, — ára Pesten 360 frt. o. é.

Érdekes volt látni a versenyek ideje alatt a majd 1000 lelket megközelítő idegen szakavatottakat, kik a legszorgosabb munka idejében érdekesnek találták meszi földről is megjelenni a versenyenél, s kik mindnyájan a m. óvári és mosonyi polgároknak kiűnő magyar vendégszereteten részeseültek; fajtalam az erdélyiek csak igérkeztek lőbüknek látni elszállásolási jegyeiket, de magok meg nem jelentek, egyetlen erdélyi urat láttam a versenyenél, ki Erdélyt hallgatag képviselte b. József Lajos ő exját.

Érdekes volt látni a kiborított ajku angolkokat, a tulengerről érkezett fehér ernyős amerikaiakat, bogyon izzadtak a szokatlan melegben, fardoztak önkézzel saját gépeik körül, s mennyire igyekeztek termelő országunkból aranyérmét vívni hazá; érdekes volt látni örömeiket, midőn nyite-

ők lettek az illetők, — nem kimélték a magyar bort, a francia pezsgőt.

A jutalom kiosztása és publicatio, szabadban történt a szép főbercegi parkban, hol tribuna volt állítva az elők részére, a 6 jutalmazott gép nemzeti lobogókkal díszítve állott sorba fogataikkal együtt, s graduatis szerint léptek a tribuna elébe, tulajdonosaik által kíséretve, itt éljenek közt átvették a jutalmat, a gép egy cserfakoszorúval díszített, s így folyt le sorban; legmelegebb részvétet mutatott a közönség a derék angol W. Mattison kiüntetésénél, kit kevésbé pfelegmatikus véralkotásért az egész közönség, a különböző az itteni gazdaságot tanuló ifjúság vállain hordozott; az ünnepelet gr. Zichy H. ő exjának, mint a gazdasági egyesület elnökének beszéde végezte be, melyben a m. kir. földm. miniszteriumnak köszönetet szavazott, mely Bernath Dezső m. fogalm. ur által képviseltette magát, s mely 600 frttal segítette az egyesület; Albrecht főb. ő magasságának, kiknek annyi szellemi s anyagi közvetítése folyán sikerült a kiállítás, a m. óvári intézetnek s tanárainak a Jurynak, az idegeneknek, a gépészeknek és kiállítóknak, a gazdaságot tanuló ifjúságnak, a gazd. egyesület képviselőinek, és különösen a Major Pál kir. tanácsos, alispán és a mosonmegyei gazd. egyesület alelnökének. A nyertes angolok egy tömegbe gyűltek, s angol szokás szerint kalapjaikat alólról fölfelé emelve kiállították „Hpp! Pipp! Hurrah!!!” élteve az egyesület, az igazságos Jurynak s Magyarországot.

Az ünnepeyes végbefejezést a mosonmegyei főispán gr. Hunyady László mltsága lucullusi díszében jénél nyert, melyen folyt a pezsgő, jó bor, jó zene és jó kedv; hangoztak a toasztok különböző nyelveken, köztök először magyarul élteve a főispán ur által a magyar király és királyné fenségeik. Nemessányi Miklós.

Napi hírek.

— A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter a kolozsvári orvos-sebészeti tanintézethez Török Aurél tudort, a pesti királyi egyetem élettani intézetének tanársegédét és magántanárát az élet- és szövettan, valamint egyelőre a kórbontan és törvényszéki orvostan, — Machik Béla tudort, a pesti kir. egyetemi orvosi kóroda v. tanársegédét pedig az általános kórtan és gyógyszerian nyilvános rendes tanáraivá nevezte ki.

A magyar honvédsereg köréből aug. 2-án hat tüzérszisz (2 ezredes, 2 alezredes és 2 őrnagy) Pestről Esztergamba rándult, hogy Magyarország Hercege Primását üdvözölje. — Ő H. rezegése a vitéz honfikat kiváló szeretettel fogadta s vendégszerelű asztalához hivta meg, hol is a honvédsereg felvirágzására s diadalmas jövőjére emelve pobarat, hazafias és dynasticus érzelmeinek meleg szavakban adott kifejezést.

— A kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság a kebelében megürlt I. oszt. iroda tisztai állomáson Konez Danielt, II. od oszt. iroda tisztát Keresztély Kálmánt és iroda segédtisztát Zágonyi Gábort nevezte ki.

A Margitsziget hovatartozását illetőleg Pest város ügygyi bizottsága odanyilatkozott, hogy az ügget az országgyűlés elé terjeszsek, és ez határozzon az illetékeségi kérdés felett.

Egy történelmi emléklap Ma van 200 éve, hogy I. Lipót császár a zsidóknak Bécből és Ausztriából való kitűzetését kibírdeté. Ez 1669. évi jul. 30-án történt s a zsidók elűzése 1670. évi febr. 14-re határozatott. A bécsi Judenstadt Leopoldstadt nevet nyert s az ottani plebánia-templom a zsidó zsinagóga helyére építetett. Csak egy zsidó vételetet ki az általános rendszabály alól: Schläsinger Marcus zsidóbíró, ki az udvarnál kedvelteit, s mint „Buffactor“ Bécsben maradt. — Ma Bécsben mintegy 100,000 zsidó lakos van.

A pesti magyar életbiztosító bank „Haza“ 1869 július havi működése: Beuyjatott 726 darab bevallás 901,515 forint tökére, függőben maradt db. a mult hónapból 864,361 frt. tökére. Összesen 1,765,876 frt. Ebből kiállítatott 637 darab 863,290 frt. tökére. Függőben maradt 793,866 frt. töké, elutasítatott 108,720 frt. töké. Összesen 1,765,876 frt. A bank működésének kezdete óta, t. i. 1867. sept. 1-től 1869. jul. végéig az összes beuyjatott bevallások összege: 22,592,108 frt. o. é.

Egy rejtélyes felfedezésről ezeket írja a Nagyváradon megjelent „Bihar.“ Polgárnyagunkhoz jelentés tétetvén, hogy a vár bányájánál egy nyilásból mintegy 10 nap óta folytonosan pezsmaszerű szag érezhető, a vizsgálat megejtésére főorvos és főkapitány urakat kiküldötte, kiknek eddigi jelentéseiből következtetést konstatálhatjuk. A bányó várkaputól jobbra eső bányán fél 81 magasságyra téglá darab kitörése által fél hüvelyknyi rés keletkezett, melyből valóságos pezsmaszag árad ki nagy mérvben. A résen belül csatorna félc vonul nagy hosszúságban a bányával párhuzamosan. A bányá ezen részéből különböző helyeken gerendák végei látszanak ki. Kampó segítségével eszközlött kutatás folytán néhány száz felete, valóságos emberhaj buzatott ki, továbbá egy darab kötőredék is, mely utóbbia a pezsmaszag tökéletesen érezhető. A vizsgálat küldöttség jelentéséhez azon véleményre jutott, hogy mi-

tán a csatorna valószínűleg valami üreghez vezet, nem lehetetlen, mikép itt valami kriptá létezik a török idöböl s valami magas állású egyén fehétek bebalzsamozva; a gerendák pedig valószínűleg a kriptá osztályainak tekinthetők. A város kiásatja a helyet.

A bécsi hírlapírói ünnepelezen sokan voltak „legnagyobbak“, de legtöbb ember a „Bernburger Zeitung“ szerkesztője volt Ő unicum a maga nemében alkalmiasit az egész világon. Nemcsak egymaga írja lapját — mit tán többen is megtesznek, de egymaga szedi is. Sőt ha kifogyott idejéből, megteszi azt a joxot, hogy minden előleges fogalmazás nélkül odaall a betűszekrény elé, s a saját czikkét át is gondolja, ki is szedi és ki is nyomtatja egyszerre. Legalább nincs baja a munkatársakkal, s ha a lapszerkesztésben hanyagság történik, nem tesz érte másokat felelőssé. Mivel nincs egyetlenegy munkatársa sem, mielőtt Bécsbe a journalista ünnepre elutazott volna, bocsnátot kért előfizetőitől, hogy lapja (mely különben napilap), tízenögy napig recreatiót fog tartani. S a „Bernburger Zeitung“ előfizetői nyugodt kedéllyel vették e jelentést, s addig engedték a világ kerekéit mozogni a maguk irányában. („Hon.“)

A muszka kormány derekasan fölhasznál minden eszközt, hogy Lengyelországot el — oroszítsa. S e czéltól nem kimélt időt, pénzt, fáradságot. S a mit már régóta czélzó, hogy t. i. az orthodox orosz vallást meghonosítsa Lengyelországban 100,000 rubel van utalványozva. Orosz Lengyelország 32 városában már 48 orthodox templom van; magában Varsóban 8090 lélek számára 14 ily templom létezik.

Mint Odessából távirják, a czár és czárné aug. 13-ára oda érkeznek, 14-kén pedig már a Krimben fekvő Livadia tengeri kastélyába mennek, hová a Kaukaszus helytartója, Mihály nagyherceg, a romány fejedelem, és az egyiptomi alkirály is váratik. — Hogy Odessában az uralkodók összejönnek, erről ott semmit sem tudnak.

Európa ázsiai vasútat tervez bizonyos Ferrere A., a párisi Comtoir catholique de finance et d'industrie képviselője Páris, Bécs, Konstantinápoly, Bagdad, Bender, Abusber, Smyrna és Basora — e szerint a közép-tenger és a perzsa öböl összekötésére s egyszerűsind az út mentében megjelölendő pontokon nagy kereskedelmi s gyáripari vállalatok alapítására. Tökéül 400 millió franco, ügykészik összeszereszi.

Mint a newyorki lap jelenti a pacificvaspálya megnyitása alkalmából nagyzerű concertben részt fog venni 2000 vad indán, akik a „Remzi“ harcziadalt fogják karban elordítani; 1500 darab gőzmozdony, melyek Liszt symphoniját füttyölik; — 10,000 mormon, kik egy áriát, és 100,000 chinai, kik egy népdalt fognak énekelni. — Az egész ünnepelet nagyzerű lesz, mert ha Newyork valamire vállalkozik, azt végre is hajja. — Ilyen bolondok csak a boldog amerikaiak lehetnek. (Az egész hír humbug-szerű.)

Kimutatás a kolozsvári kiségitő pénztár-egyesület forgalmáról július havában 1869.

Table with columns: Bevételek, Kiadások, and various financial entries like Pénztármaradék, Havi rendes és rendkívüli bevételek, etc.

Kimutatás a kolozsvári takarékpénztár üzletforgalma 1869. július hóban.

Table with columns: Bevételek, Kiadások, and various financial entries like Pénztári maradvány június hóról, Betételek, etc.

Table with columns: Kimutatás, Bevételek, Kiadások, and various financial entries like Pénztári maradék május hóról, Havi rendes és rendkívüli bevételek, etc.

KÜLFÖLD.

Páris, aug. 3. A senatus tegnapli ülésében a senatus consultum egy indokolt jeletemmel beadvány, az felolvastatott. A senatus consultum gyökhangzik: A császár és a törvényhozótest gyakorlanak a kezdeményezést a törvények iránt. A miniszterek egyedül a császártól függnek; azok a császár elökötte alatti tanácsban bárhoznak; felölök és csak a senatus által helyezhetők vádállapotba. A miniszterek lehetnek senatorok vagy képviselők is, és joggal bírnak bármely gyűlékezzebe beléphetni.

A senatus ülési nyilvánosak. A senatus maga készíti magának ügyrendjét; az kijelölheti azon változtatásokat, melyek valamely törvényben szükségeseknek látszanak; elhatározhatja, hogy valamely törvény — üljogok megvitátás végett — vizsgálódassék a törvényhozótesthez; jogában áll, indokolt javaslat által valamely törvény közzétételét megtagadni.

A törvényhozótest is maga készíti saját ügyrendjét; megválasztja elöket, alelnökeit és a titkárokat. A senatus és a törvényhozótest joggal bírnak, a kormányt interpellálni, és indokolt napirendet fogadni el. A napirendnek vagy indokolt napirendre-térésnek a haz iródjáj-z kell átutaltatnia, ha ezt a kormány ugy kívánja. Semmiféle indványt sem szabad vitatás alá venni, mielőtt bizótmányhoz nem utatított, és a kormányval nem közzétett. Ha a kormány azt nem fogadja el, a törvényhozótest bátröz felelet véglegesen. A kiadási budget fejezetekint lesz megszavazandó.

Páris, aug. 3. A senatus irodái csatlórtókön gyűlnek össze, hogy egy 10 tagból álló bizottságot válasszanak a senatus-consultum tárgyalására. A „Patrie“ szerint don Carlos Navarrán átutazott s Abavára érkezett, hol számos pártbívekró talált.

A „L'Espagne“ könyvomatú lap szerint a fölkelés növekvőben van. Toledo és Avales a fölkelés mellett nyilatkoztak; a katonaság több pontokon a fölkeléshez csatlakozott.

Madridból f. hó 1-ről a könyvomatú lap állításait a carlistikus fölkelés megújult kitérésére vonatkozólag, teljesen alaptalannak nyilvánítják.

A tartományokból folyvást kedvező tudósítások érkeznek. Különböző pontokon néhány jelentékeny csapat merült fel, melyek élénken üldözöttek.

Madrid, aug. 3. Az „Imparcial“ jelenti: Don Carlos lemondott minden tevérlől, s követőinek meghagyá, hogy vonuljanak vissza, miúthogy az ország nem követte a mozgalmat.

Florenz, aug. 3. Az „Ital. Corresp.“ megczfolja az Olaszországnak más hatalmakkal való szövetségéről és egyetemeséről szóló újabb híreket.

A francia béta vasuti szerződés nem hagyja a porosz félhivatalos sajtót nyugodni. A „B. Autogr. Corr.“ ma így fenyegetőzik: Ezen szerződés, a legrosszabb esetben Franciaországnak, ha csapatokat akar Belgiumba vezetni, mindössze is néhány órányi elsőseget enged, mert Poroszország Aachenből és Koluból épp oly gyorsan bevonultat Belgiumba, mint a francziák Sedanból vagy Metzből. Egyébiránt mindig kétséges volt, vajjon Belgium azon esetre, ha Francia- és Poroszország között háború törne ki, egyáltalán képes lenne-e semle gességét megtartatni.

Franciaország külügyminisztere, mint az „Opinion Nationale“ írja, jelenleg leginkább azon instructiók összeállításával foglalkozik, melyek melyek a római-franciai követnek irányadásul fognak szolgálni az egyetemes zsinattal szemben követendő magatartására nézve. Ezen instructiók, az egyetemes zsinat tanácskozásainak teljes szabad-ágát s a szerkesztő függetlenségét veszik alapul, egyúttal fontos diplomai levelezésre szolgálhatnak alapul Franciaország és a többi kath. hatalmasságok között.

A carlista mozgalomra vonatkozólag írják egyébiránt Párisból, hogy igen komoly s a madridi kormánynak nem fog sikerülni meg soká tagadni s elitkolni a mozgalom növekedését. Bizonyos azonban, így jelenti egy mult hó 28-ról kelt párisi levél, hogy Don Carlos még nem lépte át a spanyol határt. Hívei még nem tartják elkerültnek az időt, hogy személyesen jelenjék meg spanyol területen; tény továbbá, hogy tekintélyes csapatok alakultak északi Spanyolországban, s hogy még eddig nem sikerült azokat szétszórni. Névezetesen Trunany jelentékeny erők élén áll.

Madrid, aug. 1. A „Gazetta“ jelenti: Fölkelő bandák csak Mancha és Leon tartományokban mutatkoznak és üldözöttek. Az államminiszter körlevelet bocsátott ki, hogy a külföldi képviselőket a forradalom előnyeiről értesítse. Ezen körlevélben szükségesnek mondatik, hogy a képzelt legitimisták mellett harezoló anarchistákat fegyverrel kell legyőzni.

